

دەر هینانی تهلهفزیونی

بهشی راگه‌یاندن

قوناغ: چوارهم / TV

ماموستا: مهدی شعبان محمد

دەر هینانی تهلهفزیونی

دەر هینانی تهلهفزیونی وەك میژوو پاش شانو وسینه‌ما دیت و سود له بنهما و پره‌نسیپه‌کانی نه‌وان وەرگرتوو، و بنیاتی داناوه لسه‌ر فه‌گوه‌استنی تک‌یست و په‌یف بو وینه‌یه‌کی رامن به‌خش له پروسه‌کی هویربینی داهینانکاری که په‌نجه‌ی دەر هینه‌ر به‌ ئاشکرا تیدا دیاره، وگرنگی به‌ هه‌موو لایه‌نی وینه‌یی ده‌دات که چاوی بینهر ده‌بینیت وده‌نگیش به‌ هه‌موو جوره‌کانیه‌وه ده‌کاته ته‌واوکه‌ره‌ک که له وینه‌ جودانایینه‌وه بو نه‌وه‌ی هه‌ست و دل وده‌رون و عه‌ق‌لی بینهر له‌گه‌ل زنجیره‌ گرت‌ه و دیمه‌نه‌کان ب به‌سترین تا نه‌و راده‌یه‌ کاره‌ ئاساییه‌کانی خویان بو ته‌ماشه‌کردن و دیتنی تهلهفزیونی به‌ جیبیلن.

دەر هینان و جوره‌کانی:

به‌کارئینانی زاراوی دەر هینان به‌ شیوه‌کی ئاشکرا ده‌گه‌رته‌وه بو چه‌رخه‌ نوزده به‌ تاییه‌ت له دەر هینانی شانوی دا له‌ سالی 1874 کاتی ساکس مینگن له‌ ئەلمانیا دەر هینان بو شانوگه‌رییه‌کانی ده‌کرد.

جوره‌کانی دەر هینان

1- دەر هینانی شانویی : ئیکه‌مین جوری دەر هینانه‌ که تیدا دەر هینه‌ر تکستی نووسراوی شانویی ده‌کاته نمایشه‌کی زندی له‌سه‌ر ده‌بی شانو له‌ ریگای جه‌به‌ه‌کردنی رولی ئەکته‌ره‌کان بو نه‌و تکسته‌ی که پینشومخته نووسراوه. شانو وەك هونه‌ر ده‌گه‌رته‌وه بو چه‌رخ‌ی شه‌شه‌می پینش زاینی له‌ یونان وپاشان له‌ روما نه‌م هونه‌ره‌ ده‌رکه‌وتوو.

2- دەر هینانی سینه‌مایی : وینه‌کردنی چیروکیه‌ هه‌ر له‌سه‌ر‌تا وده‌ستپیک تا ده‌گاته‌ کردنه‌وه‌ی گری و حوقبه‌ی وده‌روات تا گه‌یشتن به‌ره‌و چاره‌سه‌ری له‌ریگای وینه‌کردنی گرت‌ه و ئافا‌کردن و بنیاتانی دیمه‌ن و گریدانیان تا وەكو چیروکه‌کی وینه‌کراوی سه‌رنج‌راکیش ده‌داته‌ چاوی بینهر و هزر و میشکی به‌و چیروکه‌وه‌ گریده‌دات.

3- دهرهینانی روژنامه‌هوانی: خواندنیکی چاوی و هزری یه بو تکستی روژنامه‌هوانی له‌لای دهرهینره‌وه، ودابه‌شکردنی ئەم بابەتانه‌یه له‌سه‌ر ریوبه‌ره‌کی کاغەزی دیاریکراو له چارچیوه‌ی روژنامه وگوفار و به‌لاوکراوه‌کان .. و هتد، له ریگای دیارکریکردنی ستوین ومانشیت و فونت و قه‌باره‌ی نووسین له گه‌ل دانانی وینه‌ی گونجاو و دهر بر بو بابەته‌کان.

4- دهرهینانی ته‌له‌فزیونی: گواسته‌هوه‌ی وشه‌و په‌یقه بو وینه له ریگای سه‌ر په‌رشتیکردن و سه‌ر کیشکردنی ستافی به‌شدار له پروسه‌ی دهرهینان دا وه‌ک یاریده‌ده‌ری دهرهینەر و به‌ریوه‌به‌ری وینه‌گرتن وروناکی و دیکور و جل و به‌رگ ..... و هتد، و دهرهینەر هیچ له کارانه ئەنجامی نادات به‌لام به‌رپرسه و لایه‌نی ئەرینی و نه‌رینی بو ئەو ده‌گه‌رینه‌وه.

جوره‌کانی دهرهینانی ته‌له‌فزیونی :

1- دهرهینانی به‌رنامه‌کان: وینه‌کردنی فیدیوی یه بو هزر و بیروک‌یه‌ک و گه‌پاندنی بو بو چاو و گوه‌ی بینەر به‌چارچیوه‌ی شیواز و قالبه‌کی دیاریکراو له پیشکیشکردن وه‌ک شیوازی راسته‌وخو یان گه‌فتوگویی یا به‌ریکانه یان ب دوا‌داچوون ..... هتد.

2- دهرهینانی نووچه‌یان یان هه‌واله‌کان : یه‌که له شیواز مه‌کانی دهرهینان زور به‌یی جاران دهرهینەری جیبه‌جیکار (سویچەر) ئەنجام‌ده‌دات، تیی‌دا تکستی هه‌وال و ده‌نگی بیژەر له‌گه‌ل وینه‌یی فیدیوی تیکه‌ل ده‌کات و وینه‌یه‌کی ته‌واو که‌ر ده‌داته و مرگ‌ر، و ریکخستی راپورت لێدوانه‌کان له گه‌ل وینه‌ی ته‌واو کراو تا وه‌کو وینه به‌ ده‌نگ و ره‌نگ و په‌یف و گوتن یه‌ک راما‌ن و گوزارشت دهر به‌که‌ویت و بینەر به‌ زو‌لالی هه‌واله‌که و مر به‌گیریت و تییگات.

3- دهرهینانی دیکومینتاری: هندی‌ک شاره‌زایان ئەم دهرهینانه جودا ده‌که‌ن له ته‌له‌فزیون به‌لام زور به‌یان کوکن که یه‌کیکه له جور مه‌کانی دهرهینانی ته‌له‌فزیونی به‌ تاییه‌ت ئەو کاته‌ی وینه زندی به‌خوه ده‌بینیت. دهرهینانی دیکومینتاری دهرهینانی بابەته‌کی دیاریکراوه له ریگای وینه‌کردنی راست و دروست بو کاودان و دوخ و روویداوه‌کان و تومار کردنیان وه‌کو خوی بی که‌می و کوری له گه‌ل زیادکردنی موزیک و ئیفیکتی ده‌نگی بو خولقاندنی که‌ش و هه‌وای راسته‌قینه و گواسته‌هوه‌ی بو بینەر هه‌ر وه‌ک به‌ خوی له جیگای روویدانه‌کان بی‌ت.

4- دهرهینانی درامای: وینه‌گرتن و گواسته‌هوه‌ی وینه‌یی یه بو گه‌فتوگویی ناوبه‌ری کاراکته‌ر و ئەکته‌ره‌کانی به‌شدار له ریگایی و مرگرتنی گه‌رته‌ی جیواز هه‌ر له هه‌ویرترین بابەت تا مه‌زنترین نمایش، وه‌ک وینه‌گرتنی دهر برینی دم و چاوه‌کان به‌ گه‌رته‌ی زور نیزی‌ک تا دیمه‌نی گه‌شتی ته‌واوی شار که هه‌موو پیکه‌وه خزمه‌تی چیرۆک و گه‌فتوگویی کاراکته‌ره‌کان ده‌کات و دهر برینه‌کی تیر راما‌ن ده‌گه‌یینه‌ و مرگ‌ر، ئەمه‌ش له‌سه‌ر توانا و دا‌هینانی دهرهینەر ده‌هسته‌تیت له چاره‌سه‌رکردنی بابەته‌کان.

5- دهرهينانی راستهوخو زیندی: لهو جورمدا دهرهينان بو چالاکي هونهری وکومه لایهتی و عسکری و ورزشی و نایینی دهکریت که به شیوهکی راستهوخو په خنده کړی، و هک په خشکردنی یاریهکی تویی پیی ان گواستوهی نمایشکی عسکری .... و هتد

دهرهينان بهگشتی

پروسه ی بهر یوه بردنی کاری هونهریه، نهمه دهرهينهر دهکاته بهر پرسی یه کم و کوتایی له دهرکهوتنی کاری هونهری له سهر شاشه، دهرهينهر به خوی نه وینهگری دهکات نه مونتاژ و نه میوزیک دادنهیت و نه دیکور دروست دهکات و نه روناکي دابهش دهکات، بهلام له ههمان کات دا لهم ههموو قوناغه دا ناماده و بهشداره، بو نهوهی بریار له سهر زوربهی پیکهاته هونهریانه بییات بو دروستکردنی وینه، له هلهبژاردنی گرتهکان و گوشهکان و نیفیکتهکانی وینه و دنگ و جولهی کامیرا و مونتاژ، ههموو کهسک پویستی به بریاری کوتایی دهرهينهر دهیت، چونکه ههموان به پیی دیدگای نهو کاردهکن، بهلام نهویش ناتوانیت بهپیی نهو کهسانه به تنیا کاربکات.

دهرهينان نهوهی له بنیات دا له شانوگرهیه و هرگیراوه ناماژیه بو کاریگری هاوبهشی نهکترهکان ددهن، که نهوان به نمایش و ماکیاژ و جلوهرگی خویان، ههروهها دیمهنهکان به روناکي و نکسسوارهکانیهوه، به هندی جیاوازی نیوان شانوگری و سینهما و تلهفزیون، نهمه له سهر ههموو نهو بوارانه دا جیهجیدهیت. دهرهينان به یهکک له گرنکترین پیکهاتهی میدیا و هونهر دادنهریت، بهلکو دهنانین به باوکی روحی ههمو بابت و ناوهرکی جهماوهر دهینیت و دهیپستیت دابننن، نهوجا نهو ناوهر وکانه له چوارچنوهی پروگرام یان هونهر دا بیت.

که دهرهينان پروسهیکه پویستی به ناستیکی بالای پروفیشنالی ههیه، دهنانین بهوه پیناسه بیکهین، که جیهجیکردنی چیروک یان سکریتی نوسراوه بو کارکردن، و له میانهی نهو پروسهیه دهرهينهر ههموو ههموو نهدهواتانهی هن بهکار دینیت، له نیفیکتهکان و روناکي و کهلوپهلی وینهگرتن و جولهی کامیرا و قهبارهی گرتهکان. که دهرهينهر بو هر گرتیهک یان دیمهنتیک نهوهی گونجاوه له کار دا بهکاری دینیت، سهرتا له دیکور یان لوکهیشنی وینهگرتن و شیوهی نهکتر یان بیژر و شیوهی جلوهرگ و نیفیکتهکانی دنگ و روناکي له گهل جولهکانی کامیرا و گرتهکانی و شوینهکانی. هر پیکهاتیک لهم پیکهاتانهی که دهرهينه هلهبژیریت رولیکی دهستتیشانکراو دهگیریت له ریی نهوهوه دهرهينهر دهنانیت دیدگای خوی و خاوهنی بیروکهی کارهکه یان پرودیوسهری پروگرام یان نوسهری فیلمهکه جیهجی بکات له گهل نهمش رولی دهرهينهر تا دواي کوتایهاتنی وینهگرتنیش بهردهوام دهیت و به کوتایهاتنی وینهگرتن رولی کوتایی ناهیت بهلکو تاوهرکو قوناغهکانی مونتاژیش بهردهوامه که ناتوانین رولی دهرهينهر لهم قوناغه لهبیریکهین، که نهو گرته و دیمهنی گونجاوه هلهبژیریت و هندیکی تر لادهبات یان هندی بهشی هندی گرته و دیمهنهکان لادهبات، به شیوهیکه که کارهکه و ناوهرکی نهگوریت.

تیگه وچه‌مکی دهره‌هینانی ته‌له‌فزیونی

لایه‌نی جیبه‌جیکاره له پروسه‌ی به‌ره‌مه‌هینان دا، ئه‌مه که به‌ره‌مه‌هینانی پروگرام مانای ئه‌وه دیت که "دابینکردنی هه‌موو پیکهاته مادد و مروویی و دارایی پئویست"، که‌چی دهره‌هینان په‌یوه‌سته به‌چونه‌تی به‌کاره‌ینانی ئه‌وه هه‌موو پیکهاتانه پیکه‌وه، و ئاراسته‌کردنی و ئیداره‌دانی بو دارشتنی پروگرامیکی ته‌له‌فزیونی له لایه‌نی هونه‌ریه‌وه.

ئانکو، دهره‌هینان پروسه‌ی دارشتن و دروستکردنی هونه‌ریه بو جیبه‌جیکردنی پروگرام له رادیوو و ته‌له‌فزیون. ده‌توانین په‌یوه‌ندی ئیوان به‌ره‌مه‌هینان و دهره‌هینانی له کاری ته‌له‌فزیونی به‌راورد بکه‌ین له گه‌ل به‌ره‌مه‌هینانی تابلوییکی هونه‌ر... که له به‌ره‌مه‌هینانی تابلودا پئویستی به‌ده‌ست‌نیشانکردنی بابته‌ی تابلوه‌که هه‌یه، له گه‌ل دابینکردن و ئاماده‌کردنی هه‌موو پیداو‌یسته‌کانی پئویست له "کاغز، قوماش، جار، رهنه‌گه‌کان..." له گه‌ل خودی وینه‌کیشه‌که که ئه‌وه تابلویه ده‌کیشیت، ئه‌وه وینه‌کیشه به‌رپرسی یه‌که‌م و کوتاییه له لایه‌نی جیبه‌جیکردن ئانکو "دهره‌هینان"ی تابلوه‌که، که ئه‌وه بیر له شینمه‌که‌ی و دابه‌شکردنی رهنه‌گه‌کان و ده‌ست‌نیشانکردنی سیماکانی تابلوه‌که ده‌کات... و ئه‌وه لێره لایه‌نکیکی داهینانکاری جیبه‌جیده‌کات که پشت به‌خیالکردن و دیدگا‌که‌ی ده‌به‌ستیت تا ئه‌م خه‌یاله له ریگای رهنه‌گ و کاغز و ئامیره‌کانی تر ده‌بیته‌ی تابلوییکی هونه‌ری دهربرین له دیدگای وینه‌کیشه‌که ده‌کات بو ئه‌وه بابته‌ی بو تابلوه‌که ده‌ست‌نیشانکراوه.

دهره‌هینه‌ری ته‌له‌فزیونی کیه؟

دهره‌هینه‌ر وه‌کو تیگه‌ییکی گشتی ئه‌وه هونه‌رمه‌نده ئه‌وه‌ی تیکست به‌قولایی ده‌خوینیت و روداوه‌کانی له سه‌ر شانوی خه‌یالی خوی وینه‌ده‌کات، جواتر به‌هه‌موو ئه‌ده‌وات و ته‌کنیکانه‌ی به‌رده‌ستدان له ریگای ئه‌که‌تره‌کان ئه‌م خه‌یاله به‌رجه‌سته‌ی واقع ده‌کات، و ئه‌وه هونه‌رمه‌نده‌یه که ده‌توانیت ته‌ماشای ژیان بکات به‌دیتنی قو‌ل و شروقه‌ده‌کات به‌شروقه‌کردنیکی ووردبین و روداوه‌ک سروشتی و سیاسی و کومه‌لاتی و ئابوریه‌کانی ژیان لیکه‌ده‌اته‌وه، له گه‌ل بونی روشنبیریکی گشتی فراوان و تاییه‌مه‌ندی هونه‌ری بالا و خاوه‌ن سه‌لیقه‌یه‌کی جوانی بالابیت.

پیناسه‌ی دهره‌هینه‌ری ته‌له‌فزیونی:

ده‌گه‌ینه ئه‌وه که‌مه (دهره‌هینه‌ر سه‌رکرده‌ی به‌ره‌مه‌هینانه و ئه‌وه که‌سه‌یه که ریگای خوی داهینانکاری ده‌ست‌نیشان ده‌کات، و ئه‌وه عه‌ق‌لی بیرکه‌ره‌وه و به‌رپرسی یه‌که‌م و کوتاییه له سه‌رکه‌وتن یان شکستنی کاره‌که و به‌رپرسه له ئه‌دائی ئه‌که‌تره‌کان، و کاریکی جه‌ماوه له گه‌ل روداوه‌کان له سه‌ره‌تا تا کوتایی، و ئه‌وه به‌رپرسه له وه‌لامدانه‌وه هه‌موو پرسیاریمی له باره‌ی به‌ره‌مه‌هینان ده‌کریت)

خاسله ته‌کاني دهره‌ينه‌ر:

زوربه‌ی جار يه‌ک ساخله‌ت هه‌يه هه‌موو دهره‌ينه‌ره ديارمه‌کان کوده‌کاته‌وه، خوشه‌ويستی کار، که دهره‌ينه‌ر هه‌ندئ ساخله‌ت و مهرجی هه‌يه ئه‌به‌یت تئیدابن بو ئه‌وه‌ی له گه‌ل ئه‌رکه‌کاني پیراسپیراوه که له گه‌ل ئومید و ئامانجه‌کاني ده‌گونکن، ده‌توانیت ئه‌مانه پئجیبه‌جییکات:

- بونی توانای فیروون، و توانای چون بو قولایی که‌ساتی (الفس).
- بونی مه‌وه‌یبه و زیره‌کی و به‌ریوه‌بردنیکی سه‌رخو.
- ته‌ندروس‌تینیکی ئاسنین و ئه‌عسابی پولایی و گه‌شینی به‌رده‌وامی هه‌به‌یت.
- توانای مامه‌له‌کردن له گه‌ل هه‌موو جوړه مروفتیک هه‌به‌یت له جه‌ماوهره تا به‌ریوه‌به‌ری ستودیو.
- توانای ریک‌خستنی کار له لایه‌نی هونه‌ری و کارگیری و دارایی هه‌به‌یت.
- توانای سه‌رکرداتیکردن و لئیتیگه‌یشتن و راکیشان وجوان قسه‌کردن و ئاراسته‌کردنی هه‌به‌یت.
- توانای هه‌لگرتنی به‌رپرساریتی و لئیکه‌وته باش و خراپه‌کاني کار هه‌به‌یت، و توانای چارمه‌سری و به‌دواداچوونی هه‌به‌یت.
- توانی داهینانکاری و نوپکاری و تاقیکردنه‌وه هه‌به‌یت.
- خه‌یالیکی قول و هه‌ستیکی جوانی هه‌به‌یت.
- ساخله‌ته‌کاني زانین هه‌به‌یت و ده‌نگه‌کان جیابکاته‌وه و له راهینانپیکردن و
- روحی یارمه‌تیدان له گه‌ل هونه‌رمه‌نده‌کان و به‌شداربووان و تیمه‌کاني به‌رهمه‌ینان هه‌به‌یت.
- زانینی تواناکانی هونه‌ری و ته‌کنیکی و پیکه‌اته‌کاني ناوه‌وه و دهره‌وه‌ی ستودیو هه‌به‌یت، توانای به‌کاره‌ینانی له بابته‌کانیان دا هه‌به‌یت.
- توانای زانین و روشنبیری گشتی له لایه‌نه جیاکانی ژیان له سیاسی و کومه‌لاتی و روشنبیری هه‌به‌یت.

- زانیاری لهسەر سیاسهتی گشتی دهزگاگانی راگهیاندن و یاساکانیان و سیسته‌مه‌کانیان هه‌بیت، و یاساکانی هونهری و پیشه‌یی و په‌یوه‌ندیه‌کانی تری هه‌ریمی و نیوده‌وله‌تی.

ئه‌رکه‌کانی ده‌هینه‌ر:

کاری ده‌هینه‌ر کارێکی گرنه‌گه و ده‌که‌وێته به‌رزترین ئاشتی تاییه‌تمه‌ندی سه‌رده‌م له‌ بواری هونهریه‌وه، ئه‌گه‌ر ئه‌هکته‌ر له‌ نیوان بینهر و نوسه‌ر راوه‌ستیت، به‌ سیفه‌تی وه‌رگه‌ر له‌ هه‌زری نوسه‌ر بو زمانی کاری شانوگه‌ری و سینه‌مایه‌ی و ته‌له‌فزیونی و رادیویی، ئه‌وا ده‌هینه‌ر له‌ نیوان ئه‌هکته‌ر و نوسه‌ری راسته‌قیه‌نه راده‌وه‌ستیت.

به‌م شێوه‌یه‌ ده‌هینه‌ر وه‌رگه‌ری وه‌رگه‌ره‌کانه، ئه‌و یه‌که‌م که‌سه که‌ کاری هونهری شروقه‌ ده‌کات، و شروقه‌که‌ر دهنه‌که‌ی و دیدگا‌که‌ی له‌ سه‌ر ئه‌وه‌ی نوسه‌ر نوسیه‌وه بو گروپه‌که‌ی له‌ جێبه‌جێکاره‌کان ده‌گوازته‌وه. دوا‌ی ئه‌وه‌ی نوسه‌ر له‌ کاره‌ سه‌ره‌که‌یه‌که‌ی ته‌واو جه‌بیت کو نویسی تیکسته‌ راده‌ستی ده‌هینه‌ر ده‌کریت، و لێره ئه‌رکه‌کانی ده‌هینه‌ر ده‌ستپێده‌که‌ن که ئه‌مانه‌ن:

- خواندنی تیکست، که له‌ گرنه‌گه‌ترین و مه‌ترسیدارترین قوناغ له‌ کاری هونهری ده‌هینه‌ر داده‌نریت، که ئه‌مه خالی ده‌ستپێکردنه، که ده‌هینه‌ری سه‌ره‌که‌وتوو چه‌ند جارێک تیکست ده‌خوینیت و به‌ قولای ده‌خوینیته‌وه بو ئه‌وه‌ی دیدگا‌یێکی روشن له‌ سه‌ری هه‌بیت، به‌م رێگا‌یه‌ ده‌توانین ماناکی پشته‌وه‌ی رسته‌کان بزانی‌ت.

- نویسی هه‌ر هه‌زریکی بوی دیت، له‌ تیبینی و بیرێک که تیکست ده‌وله‌مه‌ند ده‌کات، یان په‌رسیار و چاره‌سه‌ری ده‌رباره‌ی تیکست که بتوانیت سود لێبێنیت.

- ده‌ستنیشانکردنی ئامانجی گه‌وره و به‌رز بو کار له‌ گه‌ل ده‌ستنیشانکردنی ئامانجه‌کانی بچوک ئه‌وانه‌ی خزمه‌تی ئامانجی سه‌ره‌کی کار ده‌که‌ن.

- جووری کاری که به‌رهم ده‌هینه‌ریت له‌ به‌ر چاو به‌گیریت، که ئایا پروگرامیکه‌ یان فیلمیکه‌ یان زنجیره‌میکه‌ یان دیکومینتاریه‌.

- دابه‌شکردنی تیکست بو بره‌گه‌ یان دیمه‌ن یان ئه‌لقه‌کان به‌پێی جووری کاری و تاوه‌کو به‌رهمه‌نیان ئاسان بکات.

- دستنیشانکردنی رول و کهساتیهکانی بهشجار له بهره‌مهینان دا له ئەکتره‌کان و تهکنیکار و کارگیر و پرودیوسه‌ره‌کان و ئەوانی تر...
  - خواندنی تیکست و پیدانی رول بو کهساتیه بهشداربوه‌کان و شروقه‌کردنیا.
  - دهرهینەر پلانیکی جیبه‌جیکار بو بهره‌مهینان داده‌نیت که ئەمه چه‌که‌که‌یه‌تی له کارکردنی له به‌رجه‌سته‌کردنی دیدگا هونهریه‌که‌ی.
  - دهرهینەر به‌رنامه‌یه‌کی کات داده‌نیت که پلانی کاره‌کانی خوی به‌پیی گونجان له گهل پیداو‌یسته‌یه‌کانی جیبه‌جیکردن داده‌نیت.
  - دهرهینەر رینمایه‌کانی ده‌دانته هه‌موو به‌شداربووانی کار له (وینه‌میش و وینه‌گرو له‌یه‌کتیگه‌یشتن له گهل ئەندازیاری ده‌نگ و رونامی و میوزیک و دیوکرو جلوبه‌رگ و ئیفیکت و ....)
  - راهینانی گشتگیر که به پروقه‌ی کوتایی ناسراوه که کار تیدا به‌رده‌وامه و راناوه‌ستیت مه‌گهر پیویست بیت.
  - به‌واداچون بو پروسه‌ی مونتاژ، و جیبه‌جیکردن بو ئەوه‌ی کار ناماده‌بیت بو په‌خش نمایشکردن.
- بهمه‌ش ده‌توانبن بلین:
- پروسه‌ی دهرهینانی ته‌له‌فزیونی کار بو جیبه‌جیکردنی ژماره‌یه‌ک ئەرک ده‌کات که لایه‌نی هونهری و داهینانکاری ده‌که‌ونه ژیر رکیفیه‌وه، له کاتیک دا هه‌ندیکی تر له‌و ئەرکانه ده‌که‌ونه ژیر "چونیه‌تی به‌کارهینانی تواناکانی به‌رده‌ست دا هه‌ن"

یهکهم - نهرک و کاری دهرهینانی تهلهفزیونی له لایهنی هونهریهوه:

دهرهینەر له کاری تهلهفزیونی دا کارمەندیك نیه کاریکی روتین یكات، بەلكو دیدگایمی هونهری و خەياليك هەلەگرتيک هەولەدەت تەرجمە بەكات له ريگای دارششتنی هونهری ئەو کارەى دەکاتە. و لێره لایهنی هونهری و داھینانکاری له کاری دهرهینەر دەر دەکەوێت.

دەتوانین کومەليک نهرک دیار بەکەین که دهرهینەری پروگرامەکان دەتوانیت بیکات.

1- راکیشانی سەرنجی بینەر

بەلكو مەترسی کاری تهلهفزیونی لەوه بێت که به پلهی یهکەم پشت به - وشه - دەبەستیت، که وشهیهکه دەفریت پشتر است نین که گوێگر گوێ دەدات یان به ووردبین بەوادەچیت، بەمەش پروگرامی رادیویی هەموو هەولێک دەدات هەر که گوێ بو دەگرت، بێتە جی گرنگیپیدانی گوێگر، ئەو پروگرامە هەولەدەت بو ئەمەى گرنگیپیدان بو خوی راکیشیت به شیوهیهکی سەرنجراکیش به تاییهت له سەرەتای پروگرامەکه، گرنکه جهماور بو ئیمه بیت دواتر ئەم گرنگیپیدانه پارێزن تا کوتایی پورگرامەکه.

2- دروستکردنی هەلوێست و کاردانهوهکان و کونترۆلکردنیان: ¥

خویهتی رادیو یهکێک له سەرچاوه گرنگیهکانی هیز و کاریگهريهکهیهتی، که هیچ نامرازیکی تر ئەم ساخلهتهی نیه، ئەمەش بەستراوه به تاییهتەندیکی تری رادیوهوه، ئەویش توانای جولانهوی خەيالی گوێگره، که رادیو ريگا به گوێگری خوی دەدات که به خەيالهکهی خوی وینەیهکی گەوره دروست کبات بو تێهیشتی ئەو ناوهروکهی له رادیو وەر دەگرت، پێچهوانهی تهلهفزیون که هەموو شتیك بو بینەر بەرجهسته دەکات،

و له ريگای "دهرهینانی تهلهفزیونی" پروگرامەکانی رادیو و تهلهفزیون دەتوانیت کومەليک را و کاردانهوهکان بو وەرگر دروست بەكات، وەکو ترس و دلخوشی و سوز و رق و...، که تهلهفزیون ئەو "حاملته ویزدانیه" به پئی پیداوێست و ئامانجهکانی پروگرامەکه له لای وەرگر دروست دەکات. چون دهرهینەر دەتوانیت جهماور بیکاته حالهتیکی سامناک دا له ريگای بهکارهینانی وشه و میوزیک و ئیفیکتهکان. ئەمانه توانای هونهر و داھنکاریه، هەندیك له دهرهینەرە خاوم تواناکانی رادیو دەتوانن بیکەن.

3- دەستنیشانکردنی ريگای پيشاندان و پیدانی زانیاریهکان:

چونیهتی پيشاندان و دارشتنی زانیاریهکانی له ريگای پروگرامەکانی تهلهفزیونی کاریگهري له سەر چونیهتی کاریگهري دروستکردن له سەر بینەر دروست دەکات، و دواتر له سەر کاردانهواکانیان. که ئیمه "روداو مەکانی که روداوون" دەبینن بهلام له ريگای ئەور روداوانه دەزانین دەزگاکانی میدیایی چیان له

نیمه دهویت، و بهو ریگیاهی ئهو دامهزرراوانهیان دهویت. بهمهش کاردانهوهکانمان له سهه خودی ئهو روداوانه نابیت، بهلکو له سهه ئهوهی میدیا له سهه ئهو روداوانهمان پیددات.

و دهرهینهری تهلهفزیونی - له پروگرامه جیاکان - دهستکاری تیکست و زانیارمکان ناکات، بهلکو ریگا و شیوازی پیشاندانی ئهو تیکسته دهستنیشان دهکات، و چونیهتی گهتیشتی ئهو زانیاریانه بو ئبمه وهك گوینگر، که ئهمه کاریکی زور گرنگه چونکه ئهو به شیوهییکی زور کاریگهروونمان و کاردانهوهکانمان بو ئهو بابته دهستنیشان دهکات. ئهمه باش رون دهبیتهوه کاتیک تیکستهک به دوو دهرهینهر بیدهین، دهبینین ههر یهکه و به شیوازی خوی ئهو زانیاریانه ریکدهخات، و ریگای پیشاندانی و شیوازی جیههجیکردنی.. ههر چهنده ههر دو دهرهینهر ههمان ئامانجی ههیه که گهیااندنی ئهو زانیاریانهیه.

4- دروستکردنی ههستکردن به کات وشوین:

ههرندئ پروگرام به تایبته درامیهکان پئویستیان بهوه ههیه ئاگاداری وهرگری خویان بکهن له گواستنهوه له شوینین بو شوینیکی تر، یان له کاتیک بو کاتیک تر، و ئهرکی دهرهینانی تهلهفزیونی ئهوه قهناعت بو بینهر بهمه دروست بکات. که له ریگای ووشه یان میوزیک یان ئیفیکت دهرهینهری تهلهفزیونی ئهو گواستنهوهی له خهیالی دا دروست دهبیت پیشانی بینهر دههات،

دووم - ئهرک و کاری دهرهینانی تهلهفزیونی بهپینی بهکارهینانی تواناکان:

دهرهینانی رادیویی و تهلهفزیونی تهنیا پئویستی به "داهینانی هونهری" بو دهرهینهر نیه، بهلکو لایهنیکی گرنگی دهرهینانی تهلهفزیونی پهپهسته به کهمی توانا مرویی و ماددیهکانی بهردهسته بو پروگرامی رادیویی.. ئهرکی دهرهینهر لیره ئهوهیه بهو توانا کهمهوه کاریکی گهوره بکات.

لهم کاره دا رادیو پینش تهلهفزیون و سینهما دهکهویت.. بو نمونه کاتیک شهریک له شاشهی تهلهفزیون یان سینهما پیشان دههین، له سهه دهرهینهره ئهم شهه به تهواوتهی بهرجهستهبکات، بو ئهمهش پئویستی بو ژمارهیهکی زور له کومبارس و چهک و عیتادی شهه و روبهریکی فراوان له زهوی دهبیت. ئهگهر ئهم توانانه کهمبن بینهر یهکسهه ههست به لاوازی کارمه دهکات، و دواتر کاردانهوهی نابیت یان قهناعت بهوهی پیشکهدکریت ناکات. بویه تهلهفزیونهکان خویان له پیشکهدکردنی "بهههههینانی گهوره" دوردهخن چونکه پئویستیان به توانای گهوره دهبیت و ناتوانن بینهر رازی کهن ئهگهر ئهو ههموو تواناکان بهردهست نهین.

کاری دهرهینهری رادیو و تلهفزیونی بو دوو بهش دابهش دهبیت:

1- بهشی یهکم له دهرهوهی ستودیوکانه:

- خویندنی سهرهتا.

- دهستنیشانکردنی کئی به رولهکان ههلهستن.

- و دیاریکردنی ههموو پیداوایسته سهرهتایهکان له ئیفیکتهکانی دهنگ و میویزک و کاسیتهکانی تومارکرد و جوری ستودیوکانی بو تومارکردن بهکاردههینرین

- دهستنیشانکردنی کاتی ئهجامدانی پروفهکان و دواتر کاتی فیعلی بو کارکردن.

2- بهشی دووهم لهناو ستودیوکانی تومارکردنه:

که دهرهینهر ههموو پیداوایستهکانی بهرهمهکهی دهباته ناو ستودیوی تومارکردن بو ئهجامدانی پروفهی تهواو بو کارکردن و لهم قوناغه دهبیت دهرهینهر تهحهمولی زور ههبیت و لهگهل کارمهندهکان روخوش بیهت.